ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԿԱՆԽԻԿ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար	6 մէճիտ	3 մ.ճ.
Գաւառաց	» 7 »	3 1/2 »

20 փարա

ԳԱՅՄԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔի փոխադրեալ նամակ ու այլ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէն, Կ. Պոլիս Մէրճան Չարշը, Մալքօսեան Գրատուն թիւ 37։

20 փարա

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Մեր նախորդ թուով պատիւ ունեցած էինք որչափ մեծարգոյ հասարակութեան ծանուցանել թէ, «Հայրենիք» օրաթերթին խմբագրութիւնը կատարելագործելու համար ոչ ջանք ու աշխատութիւն և կարեւոր անօրինութիւնը ընելու խնայողութիւն չպիտի ընենք։ Արդ այդ նպատակին հասնելու համար մեր ըրելիք ամենէն գլխաւոր և էական գործն էր «Հայրենիք»ին այնպիսի ուղղութիւն մը տալ որ կարող ըլլար օգնել մեր ժողովրդեան մտաւոր և բարոյական պիտոյից, ինչպէս բուն ազգային, բարոյական նիւթեր և քաղաքական տեղեկութիւններ։ Այդ գիտակցութեամբ հարկ զատեցինք այնպիսի անձնաւորութեան մը վրայ մեր ընտրութիւնը ընել, որ ազգին իր առողջամիտ հանրածանօթ ըլլար Հայ ժողովրդեան, որական թերթի մէջ պէտք եղած ուղղութիւն տալու կարողութեամբ։ Այդ անձնաւորութիւնը Մեծ. Մարկոս էֆէնտի Աղաբէգեանին վրայ նկատելով, հրաւիրեցինք զինքը մեր թերթին աշխատակցութեան գլխաւոր գործն ստանձնելու, մեր հօրենական բարեկամին անուանելով, որ անձնական ջանք ու գործունէութեան յանձն առած ենք թերթը մը հրատարակելու, յայտարարելու Հայ ժողովրդեան բուն ազգային և բարոյական շահուց ծառայելու, եւանգով, որով յանձնառու եղաւ գործակցիլ մեր այս ձեռնարկութեան Մեծ. Մ. էֆ. Աղաբէգեանին մեր ազգային նոր գրականութեան մէջ ունեցած դիրքը և արդիւնաւորութիւնը ծանօթ է բոլոր Հայոց ժողովրդեան, այնպէս որ իր «Արեւելք Հայոց աշխարհ»ի և «Ծիլի Արարատ»ի հանդէսներով այլ և այլ ազգային բարոյական գրուածներով, ասոնք լաւ թարգմանած է նաեւ Ֆրանսայի մեծանուն պատմաբան Կիզոյի Եւրոպիոյ քաղաքակրթութեան պատմութիւնը, ինչպէս նաեւ անցեալները հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարքի խմբագրութեամբ Հայոց Ազգին Ազգի ու Եկեղեցւոյ պատմութեան մասին յօրինած պատմական գիրքը։

Մեծ յոյս ունինք մեր յարգոյ հասարակութեան և մասնաւորապէս բաժանորդաց վրայ, որք անշուշտ խնդութեամբ պիտի ողջունեն մեր այս ընտրութիւնը և իրենց գոհունակութիւնը պիտի յայտնեն «Հայրենիք» թերթը ամեն օր ընթերցելով, սիրելի ջանք ու խնամք տանելու թերթիս յառաջադիմութեան։

Յարգանօք

Վ. Ց. ՍԱՐԻԿԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԶՐԱՃԵԱՆ ՍԱՐԳԻՍ ԷՖԷՆՏԻ

Մեզ կը հաւաստեն թէ հանգուցեալ Զրաճեան Սարգիս էֆէնտի, որոյ յուղարկաւորութեան հանդէսը աւանդական չրով կատարուեցաւ ի Գում-գափու, և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հոգեհանգիստ մատուցանելու պատուիրեց, թէեւ ազգային գործոց ասպարէզէն վերջին ժամանակները քաշուած էր, բայց ազգասէր ու կարօտելոց վրայ մտածելու առաջադրութիւն դարձնելէ բնաւ չէր դադրած։ Այս մասին վկայ է Երուսաղէմի Պատրիարքական Փոխանորդ Օսկան Հայրը, առ որ միշտ կը դիմէին աղքատք և կարօտեալք, և որ շատ անգամ Ազգին մէջ դժնդակ պետութեան ազատոց դիմելու հարկին մէջ կը գտնուէր։ Կը հաստատէ նաեւ Սրբութիւնն թէ ամեն անգամ որ դիմած է առ հանգուցեալն յուսահատ ձեռնունայն եկած չէ, և մանաւանդ պարագաներու մէջ մտահոգ դաւանանք ընդունած է, 5-10 ոսկիներ ինքնակոչ աղօթքի կարգի կարօտելոց։ Տէր Պատրիարքական փոխանորդ Ս. Հայրն անձնապէս ալ երախտագիտութիւն կը յայտնէ առ հանգուցեալ Զրաճեան Սարգիս էֆէնտի, որ բարերարն է անոր մը և ուրիշ ժամանակ զինքն իր պաշտպանած՝ հրաւիրելով իր տունը, և միթէ ապա իր նախնական անհրաժեշտ պիտոյից հայթայթմամբ, երբ յանկարծ հրդեհն լափեց անոր բնակութիւնը համայն կահ կարասեաց։

Կը հաւաստեն նաեւ թէ հանգուցեալն թէեւ միակ զաւակ մը ժառանգ կը թողու, բայց երկու որբ մանկիկներ ժամանակին որդեգրած է, որք այսօր պատանեկութեան հասակին մէջ ուսման կը պարապին։ Այդ որբոց հոգը եղած է և բոլոր այժմ խնամած և անոնց ապագայն ապահոված։

Իսկ Հանգուցելոյն ազգային ծառայութիւններուն նշանաւոր եղած են համեմատ իր հօրմէ, Ս. Երուսաղէմի պատրիարքական ընտրութեան միջոցին թէ «գրչէն» կուսակցութեան մէջ, Ս. Երուսաղէմի միաբանութեան ինչուանց պաշտօնական կուսակցութեան կը վերաբերէր. այդ. Պաշտօնէ և Խորհրդոյ անդամակցութեան պաշտօն ստացած և կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է առ Ազգն, մանաւանդ Մայր-Եկեղեցւոյ իմաստասիրական պաշտօնավարութեան մէջ։

Հանգուցելոյն այժմեան նիւթա-

կան միճակին վրայ գոհացուցիչ տեղեկութիւններ կ'ստացուին։ Այս պատճառաւ յուսալի է որ ԿՏԱԿ մը չրթուեցաւ։ Բայց ինչպէս միշտ ըններ հանգուցեալը, երբ հոգեվարք Պատրիարքը ըսաւ մը հաղար ըլլալ մտահոգութիւն կը թողու իր մօտիկ նոսոր ժառանգորդաց, և բնաւ բաժին չի հաներ իր Ազգին, իր հայրենեաց ժառանգորդին, մինչ բաւ եկեղեցական օրինաց, անոր եկեղեցական ժառանգորդն է միայն Ազգն ու Եկեղեցին։ Յուսալի է որ ցարգ անդամական օրէնքի եկեղեցական օրինաց հետ հաշտեցնելու եղանակը գտնել չի մոռցուեր, վասնզի կ'ենթադրէ գուցէ ազգը կորստեան եկեղեցականաց ժառանգութեան խնդրոյ մասին։

Ինչ որ է։ Աւ այժմ թէ այդ կորուստ եկեղեցականաց և թէ ընդհանրապէս այն աշխարհականաց, որք խղճին թողուած է մտածել նաեւ Ազգին ու Եկեղեցւոյն։ Մարդս մտածելու է թէ մահկանացու է, որ մի օր պիտի կորսնցնէ այս կեանքը և ինչ որ ունի ու կը վայելէ աշխարհի վրայ, զանոնք իր հետ չպիտի տանի։ Այդ պիտի թողու ի վայելս այլոց, որ իր արդիւնք կամ արհեստից և աշխատանաց և կամ կառավարութիւնն են։ Ազգն ալ իր որդւոց է։ Եւ եթէ որ իր թողլին, որ իրեն ուրիշ մերձ է, կամ իր զաւակին, կամ այլ ազգային հաստատութեանց, վարժարանի, հիւանդանոցի, և կամ բաժանական, վարժարանական և այլ ազգային պաշտօնէից դատուն բաժին հանէ իր ստացուածքէն, ինչ կորուստ կ'ընէ իր մահուան օր ժառանգորդը։ Այս կառավարութիւնն օրինադրած է որ մարդ մ'կրնայ ունէր իր ունեցածին ԵՐՐՈՐԴ մասը բարեգործական հաստատութեանց կտակել, և այդ կտակն ալ ազգային իշխանութեան հաստատութեամբ վաւերական կ'ընդունի։ Բայց մենք զոհ կ'ըլլանք եթէ մարդ մը իր ստացուածոյ ՔԱՌՈՐԴ մասը, քանի մեկը բաժին հանէ ազգային հաստատութեան մը։ Մենք կը փափաքինք որ ամեն Հայ, որ բիչ կամ շատ ստացուածոյ տէր է, իր ստացուածքէն նաեւ բաժին հանէ թաղին կամ գաւառին, կամ ընդհանուր Ազգին անփոխան հաստատութեանց, և իր ժառանգորդաց կողմէ վճարուելու մահուան խորոց։ Այնպէս օտարութիւն ըլլի և ընդհանրական Կտակագրութիւնն, որ երբ Հայ մը կը մեռնի, դրան ճանչցողները կամ անոր յուղարկաւորներն խրատանք ունենան հարցնել

թէ, ինչ է հանգուցելոյն կտակը։ Եւ եթէ հանգուցեալն չէ ունեցեր կըտակ, եթէ ընդհանրապէս այդ սովորութեան հակառակ կտակ մը չէ յօրինած, ժառանգորդք պէտ յանուն նորա պաշտօնական լինին բաժին հանեն Ազգին և վճարեն նման այն վճարմանց, զորս կը կատարեն հանգուցելոյն մարմինը թաղել տալու համար, ծախք և նուէր եկեղեցւոյ, նուէր քահանայից, ծախք ժամերգութեանց ևն. ևն.

Յուսալով թէ այս կարեւոր առաջարկ ընդհանուր ուշադրութիւն պիտի գրաւէ օր մը, կ'ամփոփենք երկնային մեծութիւն մտածել հանգուցելոյն բարեպաշտօնէի Տէրոջ և անոր գաւառ, ուխտով Հայոց և ամենայն պարագայից։ Իրենց սիրելի ամուսինն ու հայրը մեծ սէր ունէր Ս. Երուսաղէմի վրայ, և Ամեն. Տ. Յարութիւն Արքեպս. ընտանիք Պատրիարքին Հայոց Երուսաղէմի, կրաւանէ գրաւանդ դրամագլխոյն իր զանազան ծառայութեանց համար։ Այդ եթէ որդւոց կինն ու զաւակն, որ այնքան կը սիրէին իրենց արժանաւոր ամուսինն ու հայրն, բարեհաճին յանուն նորա իրենց ժառանգութենէն բաժին մը հանել Ս. Երուսաղէմի, որ ինքնատու վճարման պարտուցն, այլ ի մխիթարութիւն ըրլալով Զրաճեան Սարգիս էֆէ., ասաշին օրհնեալ եղած պիտի լինին այսպիսի բարեգործութեան մը. և այդ յիշատակին հետ, ամեն տարի Պէյնաւոի Ս. Փրկչին վրայ պիտի յիշատակուին և օրհնուին նաեւ իրենց անուններն։ Եթէ Սարգիս էֆ. յանկարծամահ չըլլար, այլ հիւանդ. ըլլար յանկարծ և մէկը յիշեցնէր այսպիսի բարեգործութիւն մը յանուն Ս. Երուսաղէմի, վստահութեամբ կ'ըսենք թէ անմիջապէս և սիրով կ'ընդունէր և կը գործադրէր զայն։ Ուստի այժմ անոր սիրելի ժառանգորդաց կը մնայ անմահ յիշատակ մը թողուլ անոր անուան։

Փ.

ԳՈՀՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ցաւով է այսօր որ Ազգային Պատրիարքարանի Ժողովներն կը կատարէն Երեսփոխանական ժողովոյ կոչմ, քուէարկող երեւոյթի մը համեմատ, որու մէջ Երեսփոխանաց համարը սխալ ալ ապրելն է, Ազգ. Կեդրոնական ընդհանուր ատեանն։

Եթէ Ազգն առ ազգային ամեն անհատ պատրաստութիւններ ունի զորս կը կատարէ Ազգ. Վարչութեան միջոցաւ, Ազգին անհատներն ալ՝ բուռ Սահմանադրական միջոցաւ՝ առ Ազգն պարտաւորութիւններ ունին, որոց առաջինն է

մանկացիչ սոսկ Ազգին սիրտէն պահանջած ծախքերուն, և այն օժանդակութեանց գիտութիւն ընծայել Ազգային Վարչութեան, որպէս զի կրենայ իւր սահմանած պաշտօնատարութիւնները կատարել և հոգ տանիլ ազգային քաղաքական, ներքական և ընկերական գործոց բարւոք կարգադրութեան, գործեր, որոց համար ամենայն ազգային սպասաւորական մարմինք և անհատք կը զգեն անդամ Ազգ. Պատրիարքարանի, և որք բնաւին ու ծախուց կը կարօտին պարա ու պատշաճ եղանակաւ յանձնուած և կարգադրութեան ատեանը համար։ Վարչութիւն մը որքան ալ անձնուէր ըլլայ և նախանձախնդրութիւն ունենայ իւր պաշտօնը արժանապէս կատարելու, երբ անէ որ դրամական զօրութեան հետ մաքառելու կոմիչուի իւր ամենէն անհրաժեշտ պէտքերն հոգալու համար, իւր եռանդն ու ջանադրութիւններն ապարդիւն մնալու կը դատապարտուին, և վարչական մեքենան՝ որուն ասանդէն է դրամն, կը մնանի անշարժութեան։

Ազգային Վարչութեան քանի սարքներէ ի վեր հաւաքիչներ կարգելով՝ դիւրութիւն ընծայած է ազգայնոց, որպէս զի կարենան ամ քան ամ՝ հատուցանեն իրենց ազգային տուրքն, և երբ անձնական գործոց համար դիմեն ի Պատրիարքարան, մէկ քանի տարիներու տուրք միանգամայն վճարելու դժուարութենէն զերծ մնան, և թէպէտ հաւաքիչք անընդհատ կը դիմեն ազգայնոց սատանալու իրենց տուրքն, բայց հրախնդաց ոչ տրուած են իրենց, վճարմանց մասին ամէն օրինաւոր դիւրութիւններ մատուցանելով, սակայն դաւայի եղած է տեսնել որ սյս անօրէնութիւնն ալ փափագուածին չափ չէ կրցած արդիւնաւոր ըլլալ, որով մէկ կողմէ Ազգային Վարչութիւնը դրամական դժուարութեանց կ'ենթարկուի, երբ արդէն մեծ դժուարութիւնք կը յղացուանեն զինքն իւր բազմահոգ պաշտօնին մէջ, և միւս կողմէ չվճարողք իրենց տարուքն դիզելով օր մը զայն միանգամայն հատուցանելու ծանրին և դժուարութեան ներքեւ կը

Հետեւաբար Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Քաղ. Ժողովը ներկայ պաշտօնական ծանուցմամբ յորդոր կը կարդայ արգոյ ազգայնոց որ երբ հաւաքիչք դիմեն իրենց, յօժարակամ սիրով հաճին հատուցանել իրենց ազգային տուրքն և կատարել իրենց առ Ազգն ունեցած պարտաւորութիւնը։

Ի. Պոլիս 3 փետրվար 86

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԿՍԱՔՈՖ

Եղանակի և Յոր ռեւ. Պոմֆորի անուամբ Ակսաքովի մասին։

Այդ Իւան Սերկէյվիչ Ակսաքովը, որու մասին մասին մեր երէկուան թերթով խօսեցանք, մեր օրերու Սլաւասէրներու վրայ ամենէն աղէկ և գործօղ անձնաւորութիւնն էր։ Դա սերունդ էր գրագէտներու մի ընտանիքէ, իր հայրը Սարգիս Ակսաքովը, Ռուսական գրականութեան մեր աւելի հոմած ամենէն նշանաւոր և ամենէն դիւրալի գործող հեղինակներէն մէկն է, եւ գրական գործերը այսօր ալ կարդացողներէ համ կ'առնեն։ Կոստանդին Իւան Ակսաքովի եղբայրը, որ մի քանի տարի աւելի մեծ էր իրմէն և քսան և հինգ տարիէ որ մեռած է, իրմէ առաջ համոզման թեան պարագլուխներէն մէկն էր և միանգամայն քննադատական բանասեղծի հռչակն ունէր և եւ Նշանաւոր էր եղած իրմէ քան՝ Թապլանեան Գերմանական Ֆրանսական բանասէրներուն։

Այս Իւան Ակսաքովը վերջին էր այն կատաղի մարդախմբին, որ առաջնորդութեամբ պաշտպան Քոմեակոֆի, հիմնեց 50 տարի առաջ, Ռուսական ազգային կուսակցութիւն կոչուած բանը, և ինքը անխուսափ եղաւ այն պահուն, երբ համոզմունքը հազիւ թէ տաս տարի կայ, առն կատար իր պայմանքը կայսերական Ջմեռուայ ապարանին մէջ։ Բայց հիմա ընկած է ու օլոր մոլոր միջոցներու, մենք մ'նը հնարքներ գործելու հասած իր մի քանի կամքերը իրականելու համար։ Ակսաքովի գլխաւոր ընկերները, որք էին Կիրէեւսկիի երկու եղբարք, Իւրի Սամարին ու Իվան Զէրքասկի, մեռած էին և իրենց սէրքով չտեսան այն դարուն փճանալը, որու համար իրենց խելքն ալ միութն ալ տուեր էին։ Հապա Իւան Ակսաքովին ընկաւ հաշակել նուազած ու ընկած դրութեան և մարած փառաց զգացմանը մէջ եղած դառնութիւնը, զա՛ որ անշուշա ամենքի վրայ կայսրացողն էր և կը կանխեցաւ անդամ մէկզի գնել գիրը երբ արդէն յատուկ հեռէ Ռուս ժողովուրդն բնաւ հոգ չէր ընել՝ այն սրճութեանց մասին, որ իր ցեղակը կորուցած մարգարէն ամէն ջանաթ իր օխանցուս օրագրին մէջ կը գնէր։

Իր ամենամեծ գործունէութեան ժամանակ յայտարարութիւն ունէր գրած և օրագրներ հիմնած, ինչպէս «Դիէն Մոսկւեմանին և Մոսկովիչ»։ Ոչ իր հօրը, ոչ իր եղբօրը մահը զինքը չէին կրցուցին։ Նոյն խօկ իր բարեկամ և ընկեր Միօպելեֆի կեսախուխ վերկամանը, կը կոռղնել նա այդ Սլաւութեան դրօշակն, որու ... գայնէջ իրագործելու երեւակայական։

Բայց և այնպէս, Ակսաքոֆ երկու անգամ՝ խիկ և խոկ մեծ դեր կատարեց նախ 1867 թուին համաչակատնց Մոսկուա ուխտագնացութեան ատենն, և ապա 1876ին երբ կը ստանամար Թուրքօ-Ռուսական պատերազմ։

1867ի մայիսին, նա մի ճառ խօսեց այն կոչուողին մէջ, ուր հրաւիրուած էին Չեքերն ալ, այդ ճառին մէջ խօսեց Սլաւական միութենէն զերծեց հեռու պահողներու մասին, ինչպէս են Բեյխաքները։

Տաս տարի յետոյ համոզումնախնը Նորէն խօսքի աէր եղան նորէն ալ Իւան Ակսաքոֆ, որ իրենց մեկնաբանն էր իր Նախադաշնական կերպարանքովը, Սլաւեան բարեգործական ընկերութեան։ «Ռուսիան ըսաւ, զօրաւոր Ռուսիան թողէ ողբած եղմարտութեան ճամբան, մերժուելու է հետամուտ դիւանագիտութեան խարդախութեան մէջ Եւրոպան զարմացնելու և ուրախացնելու համար։ Այդ ժամանակ Իւան Ակսաքոֆ Ռուսիոյ ամենազօրաւոր մարդն էր, աւելի զօրաւոր քան թէ Զարը և թէ Կորչաքոֆ իշխանը, և միւմէր ամէնէն աղէտալի պատերազմներու մէջ։ Արեւելք կը զարմնի կըսէր նա և մի միայն Թերսակցաց Սլաւներ չեն որ կսպասեն անոր յայտութեան, հապա ամբողջ Սլաւական աշխարհը։ Մի դարագլուխ կոկոյ և Սլաւական արեւուն արշալոյսը ալլալոյ։

Մի քանի ամիս յետոյ, պատերազմի եւլը ցոյց տուաւ համայնուածնանց, որ իրենց պարագլուխն մի սուտ մարգարէ է եղեր Ակսաքոֆ

պարապ տեղ ամբաստանեց Ռուս զօրավարները, ինչ չըլլար Ռուսիան, մի փոքր ժամանակ պարապ յոյսերով մխիթարելու համար։ Այսինքն Փանդի գաղտագրութեանն, պարտաւորութեաց կուլ տալ Պերլինի դաշնագրութեան փեղծուածը, որն որ Ակսաքովի բոլոր երազները ցնդում էր։

Այդ բանով, ըսել չէ թէ համոզնութիւնը կորուսած է և պիտի լինի իր ազդեցութիւնը Ռուսիոյ մէջ, իր բոլոր ուժովը այժմայ մ'է այն տեղ այս պահուս, բայց այդ տիրապետութեան ալխատակը և կրած ձախորդութիւնը այնպիսի հեւարքեր են թողած, որոնք չուտով ջնջուելու բաներ չեն և պիտի սպասել լինին որ նորէն իր ձեւաը չառնէ մի քանի օրերէ առաջ Ռուսիոյ քաղաքականութեան պաշտօնական ուղղութիւն լինելու Արեւելքի մէջ։

Յուլ դէմ Պօղոյ

* * *

Կարծէ որ՝ Հայրենիք ալ իւր մի փոքրիկ տեղութիւն ընէ, այդ իբր Ռուսական դանկէ դուրս եկած նըշանաւոր իրողութեան վրայ, այն է համոզնականի մտապարսւթեան։

Այդ միութեան կամ հիշքն առնլով, միակեղպարանութեան բարենախնի ապանապետութեան, նորանէութիւնէ, Ասիական տիեզերակալներն իրենց աշխարհակալութեան սահմանները Արեւ ծագած կէսէն մինչեւ, մտած կէսը կ'երկարեցին, ինչպէս են Նախնի Արիք, Աղէքսանդրեան, Պարսիկը միջին դարու մէջ, Ցրանները և Մոնղոլները։ Եւրոպայ անցաւ այդ «փոքար» միջին դարուն։ Բայց հոգեւոր տիրապետութեան կերպարանքով, այն է Պապութիւնը, Պատմութեան ... մասնաւոր Եզրակէ Գերմանիան Քանիթել կոչուած Կէհնապետները, յետոյ Ֆրանսիոյ, թագաւոր Լուդովիկոս ԺԱ. ու Անգլիոյ Հէնրիկ Ը., Մաքիավելը եղաւ Եւրոպու մէջ առաւել դաս տուողը Եւրոպական ազգաց այդ ուղղութեան։ Բայց նա՝ նախ իր հայրենեաց համար կը ցանկար Մեր ժամանակները Պիզմարք իշխանն մի օրինակ տուաւ քաղաքական և ազգային միակերպութեան։ Այդ հիմնադրութիւնը, հիմնադրութիւն պէտք է առնել, վասն զի երբեք մի դար ամբողջ գոյութիւն չէ ունեցած պատմութեան մէջ մի այդպիսի աշխարհային ընթացք։ Այլ մէջը ինչպէս ծագում է ատայեր, այնպէս ալ փոխնուն է ունեցած Ռուս երազատեսներն ալ ունին այդ հիմնադրութենէն վասն զի Ասիական ունիբռնական հին, միջին դարու մէջ անցած դէպքերն երազներն կը տեսնեն և այնոց նորանէւ բաներ, նորանոր կերպեր տալով, իրենց ազգային դրօշակներ ծնունդ կամ թէ իրենց քաղաքագէտ հանճարի արգասիքը, կը սփռեն ու կը ծաւալեն մարդկային ազգաց ու ազանց մէջ նրանց վրայ մի գաղափարով տիրապետելու միջոց. այդ կարգէն է և Ռուս դանկերէն դուրս թռած այսօրուայ համոզնականի գաղափարը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Կ. Պոլսոյ պատմական Նախադասա ատեանին նախագահ անուանեցաւ Մէքմէտի գատական քննիչ Իզզէթ պէյ։

—Դիւանագիտական ակմբոց մէջ լուր տարածուեր է՝ թէ պիտի ըլլայ կը թողուի Թուրքօ-Պուլկարական համաձայնութեան մասին Ռուսիոյ զրկած պատասխանը։ Արժէքցիչ թէ բարեբաստը այն ծանուցագրին արդիւնքն կը համարուի։ Առ այժմ Դիւանագիտական դամբարանը ժամեր և է սերկուլթիւն մը՝ չկայ, բայց ըստ Թարիղի, կը կարծուի թէ եթէ երբեք գերագանձախնդրութ գումարուի, մի նաւէն աւելի չպիտի տեւէն իւր խորհրդակցութիւնները։

—Սերպիոյ և Պուլղարիոյ միջեւ հաշտութեան բանակցութեան համար Պուքրէշի մէջ գումարեալ յանձնախումբը՝ որ պահ մի իւր նիստերը դադրեցուցած էր Սերպ պատուիրակին համար, որ հրահանգներ կը սպասէր իւր կառավարութենէն, հասած ըլլալով վերջապէս եկած է իւր նիստերը շարունակել։

—Վ. Սեմ. Մանիօ փաշայի տրուած բարձրագոյն հրամանի մը համաձայն՝ Պուլկարական պատուիրակ Գ. Կէշօֆի հետ համաձայնութեամբ՝ հաշտութեան կնքելի պայմանագրին պատճէնը պիտի զրկուի ի Բ. Դուռն, որոյ մինչեւ վերադարձը Յանձնախումբը իւր նիստերը պիտի դադրեցնէ։ Ինչպէս յայտնի է արդէն դիւանագիտական պայմանաժամը կը լրանայ մարտ ամսոյ (Ն. Տ.) սկիզբը, և թէ մինչեւ յառաջիկայ կիւրակէ հաշտութեան պայմանագիրը չկնքուի, մեծ տէրութեանց պաշտօնէ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ պայմանաժամը երկարձգելու համար։ Հաւանական պարագային եթէ հաշտութիւն չկնքուի Պուլկարիոյ և Սերպիոյ միջեւ, մեծ տէրութիւնք ստիպողի իրենց պիտի կիրեն և թող ... մը պատերազմը վերսկսի։

—Պուլկարիոյ Աղեքսանդր իշխանը Ֆիլիպէ հասաւ երեկոյեան։

—Լոնտրայէն կը գրեն թէ, Սըր Էտ. Թորնթըն երբ Վ. Եհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունենայ Արեւելեան խնդրոյն յանգող բանակին և Վ. Եհ. Սուլթանին կառավարութեան հաշտին ամբողջութիւնը պահպանելու համար Գ. Կլատսթընի փափաքները պիտի յայտնէ։ Գ. Կլատսթըն պիտի աշխատի եղեր որ ժամ առաջ Անգլիական զօրքերն ելնեն Եգիպտոսէն և Բ. Դրան հետ ամէն ինչ համաձայնութեամբ վարելով Իտալական և Անգլիական կառավարութեանց միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ եղեր Արեւելեան խնդրոյն նկատմամբ։

— Պուլկարական համաձայնութեան մասին նորագոյն ըրած երեք տարակութեանց մասին Սոանդրուլ լրագիրը կ՚ըսէ.— Աղեքսանդր իշխանին պաշտօնին տեւողութեան մասին Ռուսիոյ ըրած առարկութիւնը՝ պաշտօնական գործողութեան մը վրայ ըլլալուն համար, կը կարծուի թէ համաձայնութիւն պիտի գոյանայ այն կէտին վրայ։ Ի հարկին Պուլկարական բանակը Թուրքիոյ հրամանին ներքեւ դրուելու խնդիրը, Վ. Եհ. Սուլթանին գերիշխանութեան համաձայն ըլլալով, ծանուցէր նկատողի մը համար չէ։ Արեւելեան Ռումելիի ներքին կանոնագիրը վերաքննելու համար Օսմ. և Պուլկար պատուիրակներէ մի յանձնախումբ պիտի կազմուի, որոյ պրպտած կարգադրութիւնք պիտի վաւերացուին մեծ տէրութեանց կողմէ։

—Մանչէսթըրի մանուար տեղեկութեանց նայելով, երեկ օր առաջ Լոնտրայի Հէլլէնական դեսպանին Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Ռոզպէրիի հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ ըսած է թէ, Անգլիոյ կառավարութիւնը ծովակալ Ճօն Հէյի նախազգուշական հրամանները ետ առած է թէ ոչ, արդ ի պատասխան Լորտ Ռոզպէրի յայտներ է թէ, ուրիշ խիստ հրահանգներ արուած են Անգլ. ծովակալին, և թէ պէտք է Յունաստան իր զօրքերը ցրուէր։ Դեսպանը ըսեր է թէ Յունաստան իր զօրքերը չկրնար ցրուել։ Լորտ Ռոզպէրի յայտներ է, Յունաստան զէնքերնին լընէ թէ չլինէ, եթէ թշնամական փորձ ցոյց մը ընէ՝ Անգլիական նաւատորմը հրաման առած է զսպելու զՅունական նաւատորմը։

—Փարիզէն կը գրեն թէ Ալէքսանտր իշխանը ի մտաց ուղեւորութիւն մը պիտի ընէ ի Կ. Պոլիս և ի Լոնտրա։

—Կ. Պոլսոյ Անգլիական նորընտիր դեսպան Սըր Էտուարտ Թօրնթըն յառաջիկայ երկուշաբթի սատ Կ'սպասուի, Կայս. պալատան արարողապետ Վէհիպ Միւնիր փաշա և Կ. Պոլսոյ Անգլիական դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն յատուկ շոգենաւով ընդ առաջ պիտի երթան դեսպանին մինչեւ Գալիպոլի։ Դեսպանատան պաշտօնեայք Թօփհանէի նաւամատոյցը պիտի ընդունին դեսպանը։

—Դալաթայի բէյանը ապրիլ մէջ Կ. Պոլիս պիտի գայ։

—Բրէվէզայէն կը գրեն թէ ի մօտոյ անդ կ'սպասուի 12 մարտանաւերէ բաղկացեալ մի նաւատորմ։

—Յունաց թագաւորը մի յայտարարութիւն հանած է, որով ի զէն կոչած է ծովային երկրորդ դասակարգի բանակը։ Յունական նաւատորմը Վոլոսէն Սալամինի նաւահանգիստ մեկնելու կը պատրաստուի։ Սալամսոն երկու անգլիական մարտանաւերը երբ հասնին, Յունական նաւատորմը անգործութեան պիտի դատապարտեն, որով չասա կարելութիւն չընծայուիր Յունաց թագաւորին յայտարարութեան։

—Պրուսիի գործարանի փոխանորդին Իսմիթյայի արծաթեայ պատուանշան տրուեցաւ։ Նմանապէս այլ և այլ կարգի պատուանշաններ տրուեցան Պրուսիի գործարանին պաշտօնէից։

—Վասփորի եզերաց վրայ յախճապակեայ և հողէ անօթներ շինելու համար Աւստրիական և երկրագործական նախարարութեան գետանայեա Սալիհ Միւնիր սէյ գործարան մը կառուցանելու արտօնութիւն տրուած։ Այս գործարանը Վ.Է.Հ. Սուլթանին անուամբ Համիտիէ պիտի յորջորջուի։

—Գոյմագամներու ընդարձակութեան յանձնաժողովին նախագահ հանգուցեալ մեծանուն Բոլիս փաշայի որդի Ահմէտ Ճէլալ փաշա, որ յանկարծամահ եղած էր երեկշաբթի օր. յուղարկաւորութեան հանդէսը շքեղ կերպիւ կատարուեցաւ երէկ ի ներկայութեան բարձրաստիճան անձանց։

—Տրապիզոնէն Անատոլիական Լոյսի շոգենաւով 143 զինուոր բերուեցաւ մայրաքաղաք։

—Ռուսիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդ Մ. Զինովիէֆ Օտէսայէն աստ հասաւ։

—Ռուսիոյ կառավարութիւնը պիտի ուզէ, Օսմ. դրամոց և Ամերիկայի մէջ ունեցած ճիւղապատասխանութիւնը։

—Պ. Իւան Ալիօսեֆի որդեգրին Զարեհ յետագոյ հետագծին սատցած է։

Կոյսրուհին և եռ ցաւով խնայելու ձեր տիւանայի մահը։ Մենք պէտք կը յարգէինք իրմէ մի ազնուութ մարդ, Ռուսիոյ չունեցան անձնուէր։ Աստուած ձեզ զօրութիւն տայ այդ ծանր կորուստը տանելու։

—Կըսուի թէ Լևոն ԺԳ. գիտնորութիւն ունի մի հանդէս կազմելու Վատիկանի մէջ, բոլոր այն ընծայիներուն համար, որ ընդունած էր նա քահանայապետական գահն վրայ բազմելէն յետոյ։

Մի այդպիսի հանդէս կատարուած է Պիոս Թ.ի Յոբելեանի առթիւ։

—Անգլիական օրագրերը մի ծայրագոյն կարեւորութեամբ յուր կը պարունակեն, Անգլիական նաւային զօրութեան վրայ։

Անուանի Արմսթրօնկ անուն տանը ձեռք է բերած Իտալական կառավարութենէն 95 տարւան համար մի արտօնութիւն, որու զօրութեամբ նաւաշինի խորշին մէջ ի Պոցցուոլի, ահագին ընդարձակութեամբ տափ երկիրներ պիտի ունենայ, որոյ վրայ պիտի հաստատէ մեծամեծ հնոցարաններ, և որոց մէջ պիտի շինուին պատերազմական ամեն տեսակ թնդանօթներ և հրացաններ։

Այդ արտօնութիւնը, բաց ի վերն յիշուածէն, ազատութիւն ալ ունի հաստատել պատերազմական նաւաշինութեան համար մեծամեծ գերանաններ և Իտալիոյ մէջէն հաւաքել հարկ եղած գործաւորները մինչեւ հազար հինգ հարիւր հոգւոյ չափ։

Անկէ զատ այդ բանալ, ուր պիտի շինէ Միջերկրականի մէջ ամեն աշխարհէն եկած գերազանց նաւարանի, ապահոված ամեն տեսակ պաշարեղէն հասցնելու, որոնց ստանալու համար կարելի է ձեռնարկութ կողմէն իրեն արդիւնքներ յառաջացնէն։

—Ձիրալքի մէջ գտնուած Յունաց եկեղեցին որ նախորդ օրերուն փլեր դողէր մտած լինելով արժէքաւոր նիւթեր մըրուցած էին, ատենախօսութեան քննիչ դոյներն մին ձերբակալուեցաւ։

—Քէսարիա-Թալէսի մասերը ասէր որ երեկան և հինգ ատրիկանի մէջ մարդու մի գիւղը գտնուեցաւ։ Տեղեկագրութիւնը յետ քննութեան հաստատեց թէ թունաւորութեան զոհ է եղած մի ձեր իւր վրայ։

—Անցեալ օր Մոդիանէի մէջ զօրանոց մը մէջ, Ալպանիացի հայատակ զինուոր մը իւր ընկերաց մէջէն կրկնած մի սուր ունենալով մի երկու անձ վիրաւորուեր և սպաննուեր են։

—Աստրախանական վայրագութիւնը կը ծանուցանէ թէ տասն արեւյ գողութիւններ նոյն նիւթերուն են այն նաւեր, որոնք Վենետիկի և չրքակայ նաւահանգիստներ յանձնած են մեծարժէք 56ն ի վեր։

—Համապատասխան կանոնագրութեան վրայ Պ. Ակսակովի յաջորդութիւնը մեծու ցաւով կը ծանուցանէ է. Մոսկուատակի հասարակութեան կողմէ նոյնպէս գտնուեր են մի քանի երևակայուածք։

ՀԵՌԱԳԻՐ

Լոնտրա 16 փետր.

Գործ չունեցող գործաւորներ վերդարձեալ կը շարունակեն ամբոխ երկրին մէջ։

Ս. Պետրբուրգ 16 փետր.

Ռու. լեհաց իշխանը Ս. Պետրբուրգէն մեկնեցաւ այսօր։

Լոնտրա 17 փետր.

Սըր Է. Թօրնթըն այս առաւօտ Կ. Պոլիս գնաց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Երուսաղէմայ Խորհր. Ընդհանուր

Ըստ կայսերական Իրատէի, Ս. Երուսաղէմայ պատրիարք Եսայի հրաւիրող կարգադրութեամբ դահլիճի գաւառէն Թաղական Քաղ. Խորհրդոյ մէջէն և մասնաւոր թաղէ Թաղական ժողովներէն ընտրուած ազգայնոց կոչեցեալ կարգադրութեանց վրայ լինելով, բաց յուէն նախարարներ հաւաքուին պիտի յայտնէր որ ժողովք հաւաքչաց, Քաղ. Խորհրդոյ։

Ս. Երուսաղէմայ Խորհրդարանական Յանձնաժողովը ծանուցանելով գալ ի գիտութիւն Արդ ոյ հասարակութեան, կը փափաքի նոյնչափ ընել պատուաւոր Ազգայնոց ազգասիրական և կրօնասիրական զգացման և խնդրել, որ հաճին ի նկատողութեան հասցնել վերոյիշեալ թանգ օգնական, իրենց բաժինն համար պարտաւորուելով, առանց ժամ կորսնցնելու, յատուկ ընկալագիր առաքելով Յանձնաժողովիս Գանձապետ Վսեմ. Սերոբէ Էֆէնտի Մաքսուտեանի։

Երբեմն ակնկալութիւնը ծանօթ լինելով ազգին ընդհանուր ազգայնոց, անտարակոյս եմ որ Հայ անունը կը կրէ չպիտի վարանի յօժարակամ մասնակից ըլլալ հանգանակութեան, որ նորոգէ պիտի կանգուն պահէ Ս. Երուսաղէմի Սրբավայրերն, զոր պաշտպանած են մեր նախահայրերը և պահպանած ցարդ ի շնորհս Օսմանեան Ողորմած Սուլթաններու։

Մնամք Աղօթարար
(Կնիք Ս. Պատրիարք Հօր)

7 փետրուար 1886

Կը լսեմ թէ Նեյի գաւառի նախկին գաւառապետէն հայկական Պ. Եղիազարեան իւր գիտութեամբ պահանջքը որ երկար ատեն ի վեր կը խնդրէր, Թ. Խորհրդէն առարկելով թէ իւր հայրենիքը պիտի վերադառնայ և չասա պէտք ունենալ, որոյ փոխարէն լաւ ծեծ մը կերաւ Թաղ. Խորհրդոյ երկու բարեկամները անդամներէն։ Դատաստան ատենականութեան գիտնալ է։

Այս մասին գաւառացւոց պաշտպան Խորհրդոյ ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի։

Լուսահոգի գիւղի ազգայնոց կողմէ Պ. Մ. Ստեփանեան և Պ. Պօղոս Փափազեան ձեռնտուութեամբ կը ծանուցանեն թէ գիւղի եկեղեցւոյ զարդերն համար տրուած են, 3 տարեկան երկրագունդ, 20 փրանք դրամ, 12 թատրոնութիւն, 15 ... և 38 ... գրենք։

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Հատոր Գ. Փետրուար 1886

Բովանդակութիւն. — Ուսումնարանական խնդիր. —Պարսից պետութեան հանգոյց գիտութեան. —Դասական շարժում. — Ազգեցութիւն գիտութեան. —Գիտական վերջամարզք. Եկեղեցական մատենագրութիւն յամին 1885. — Անձինք. — Ալմացուցք։

— 52 —

Եւ որ քանի անձնական արտաքոյ կարգի զրոյցներ այս խօսակցութեանց, անտարակոյս էի որ ուրիշ ուսկի սաղարթնավ մի առաջին խօսակցութեան պիտի յաջորդէր, բայց որում անհրաժեշտ վերջին ու պատասխանեաց։

—Վանամարդ Տէր, գրեթէ ժամ մի է որ փարդակը նախասենեակը կը սպասէ։

—Ներս մտցուր։

—Վայրկեան ներս մտցուցի, և Ժան Մարքանտեաննե. սրսեն վերնակը քանի կ'երթար կը գէշնար, կերկերեալ ձայնով բսաւ իրեն։

—Բարի յոյս, վարպետ Ռոլանտ, Ռանդցէ... քիչ մը ուշի. տատերուս մի պզտիկ ունիմ։

—Լաւ, Վանամարդ Տէր, ինչ բանի համար։

—Ինծի համար։

—Կը հասկնամ, Վանամարդ Տէր, որ ձեզի համար է, սակայն ինչ պէտքի համար։

—Ինծի համար... ինծի համար... գիտեմքը փակելու համար երբոր զիս ընտանեկան գերեզմանին մէջ պիտի թաղեն։

—Հանգչայ, հանգչայ պատրաստ մի ձեր վաստանութեան համար։

—Ձեզ աղէ աղէ ... շուտ ու...

—Ո՛չ, հարկ չէ, գիտեմ Տէր, ամենքն ալ մեռնելու կը չեկնուին։

—Ինչ՞ դրութիւն, ինչ՞ պրութիւն, ինծի պէտ կարծանակ անձանց համար փայտ կ'ունենամ, և այս ունեցած փոշին ծախիլք

— 49 —

ընկ կը յուսամ անոնց մէջէն փրկուիլ —կարծեմ թէ մեր մէջ չէ եղեր մարդ ուզէ ծախուելու վրայ ուշադրութիւն ունենալ . . .

—Ո՛հ, աշխարհիս ատրիկներէն մերկ հետոցս . ժամանցներս անոնց վրայ հոգ կը տանին . . .

—Խօսանցնե՞րս, ես կ'ուզեմ մտանել։

—Չի՞ն ատեն այդ ծեր Ռոկսոսեանին բանին ալ գոյ ալ կ'ուզեր զենք ժամանց գտնել։

—Դուք մեր գործին նայեցէք, հայր սուրբ, և նախնիքը մէկ դի թողուցէք։ Ուրեմն ատենները պատարագի քանի՞ պիտի պրցէք։

—Յատուկ բաները ալ կը փնտռուին, ալ ծախու կ'ուզեն, բայց երբէք պատարագի սղոցներուն կինայ կըս ասէ ալ։

—Տանիքներ պատարագին։

—Տէր սրբազան, այն ատեն ձեր բրած արդարութիւնը ինչ տեսակ կինայ ըլլալ. խորանաշխար պատարագին համար է բաւնե . . .

—Վարդապետ, ուրեմն մեռնելու անօթութեան յուղ է. ինծի մարդ ըրէք, հայր սուրբ, չեմ կինար բարեպաշտական այնչափ դրամ ծախսել, ուրիշ ամեն գնով պատարագողներ կան. եթէ դուք ուրիշ վար գնով գտնէք՝ զենք նախանձոր կը հանեմ։

—Կարելի բան չէ այս . . .

—Ինչպէս կարելի չէ։ Ս. Միհրի սաղաւրթը ամեն մէկ պատարագին համար քսան ու չորս պտուղ ունի։ Նախ հասկնանք,

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ — ԳՐԱՎԱՃԱՌ

Վ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.

Իրենց նոր բացած վաճառատան մէջ Զաւմարճըլար եօքուշ թ. 51. կը վաճառեն ամէն տեսակ գրքեր, թուղթեր և գրչոյի վերաբերեալ թղթեղէններ և զանազան պիտոյքներ թէ մեծ և թէ փոքր քանակով։

Գներն յոյժ չափաւոր. վաճառականաց վերաբերեալ բոլոր տետրակներ և մատեաններ ամեն ձեւերով և խիստ գեղեցիկ։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով իսկոյն կը կատարուին։

Ց. ՅՈՍՏՈՒՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՔՕՔՈՒՐԻ

Դաշնակի համար

Զուհաճեան Տիգրան էֆէնտիի հանրածանօթ Լէպլէպիճի Հօր Հօր աղայի օպերէթէն քաղուած։

Կը գտնուի է Ց. Արամեան և ընկ. ի թիֆլիս — գրավաճառատունը, Պոլիս Համիտիյէ ճատտէսի թիւ 34։

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՈՒԱՐԴԵԱՆՑ

Կ. Պոլիս, Թոփխանէ-իւլէ ... թիւ 39

Այս վաճառատունն որ 1883 օգոստոսին հաստատուած է, մի քանի նախորդ ձեռնարկութիւններու անյաջողութեան վրայ չտեսուած դոյզ... կարծեաց հակառակ, ցոյց որ կանոնաւորութեան չորսնակերով. սակայն մ՚այլ կը վերահաստատէ թէ, Հայը ամեն պատուաբեր գործի ընդունակութիւն ունի, և կրնայ յառաջ տանիլ զայն ու զարգացնել եթէ գիտէ շատ քաջալերութիւն գտնել։

Այսպէս հաւատալով որ առաջին ձեռնարկն համարուած որ և է գործի ի Հայս զարգացումն յայտ փափագելի է ազգասիրական զգացում ունեցող ամեն ազգայնոյ, յուսալից եմ թէ օր քան զօր առաւել համակիր ընդունելութեան պիտի արժանանամ սիրելի ազգայնոց կողմանէ։

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի ուրան ծնել, փոքր թէ մեծ քանակու-թեամբ, նպարեղէնի վերաբերեալ ամեն տեսակ ընտիր ապրանք։

Միքայէլ Ցոլագեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ռ. Թ. ՊԵՐԳԵՐԵԱՆ

ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԻՐՔ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱԿԱՆ ՃԱՌԵՐ ՑԱՒՍԼՈՒԱՆ

Կը պարունակէ ազգային և ընկերական կեանքի վերաբերեալ տեսութեանց հաւաք մը, որոյ հետ միացուած է Հեգինայն այլ և այլ պարագայից մէջ իր կողմէ խօսուած կրթական և դաստիարակական ճառեր։

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. Գին 12 դահեկան։

ՄԱՆՈՒԷԼ Կ. ՄԻՐԱՔՈՒԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԳԱՒԱՌՍ

Արեւելեան Ցաճկաստանի

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Սարէն և Զօրէն. Հնէն և Նորէն

ՊԱՏԱՆԻ ԳԻՏՆՈՑ

Մասն Ա. Բ. Գ. (տպագր.)

Հայրենիք գաւառաց ընդհ. նկարագրութիւնն, տեղագրութիւնն, աշխարհագրութիւնն, չէն և աւերակ վանօրէից նըկարագիրն, աւանդութիւնք և այլ նիւթեր պարունակող Աստ. գործ մէջ է, ամենակարեւոր և հետաքրքրական, գրուած չըբաղնակեաց և յստակ նուրբ տեսութեամբ արժանի ամեն Հայու յանձնանք վերծանութեան։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Պոլիս Պահճէ-գափու Հաճագարեի յետին պէտ Գ. Հ. Տէնեանի վաճառատուն, թիւ 11։

Գին — Ա. և Գ. մասերն 8 ական, իսկ Բ. Մասն 10 դահեկանի։

Գաւառաց համար գաճագուցիչ զեղջ կը լինի. և յանձնարարութիւնք ճըշդիւ կը կատարուին։

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի Տոքթ. Ս. Յ. Սօֆէճեան

Այս գործոյն մէջ, որ աւելի քան 400 էջերէ բաղկացեալ է, հեղինակն ամփոփած է այն ամեն ծանօթութիւնները, հրահանգները ու պատուէրները, որք հարկաւոր են հիւանդաց պէտք եղած ընտանեկան խնամքները կատարելու, բժշկական դանազան դեղօրայքը պատրաստելու և մանաւանդ յանկարծակի պատահարաց մէջ հարկ եղած անմիջական դարմանները տանելու։ Այս պարունակութիւնն մի մասնագիտին կոչուած է առ Հայ ընտանեաց մէջ որոց քաղուածք գործիքներով պարզ ու ամփոփ ձեռնարկ մը, կը գործեն յաճախ յիմարութիւններ և սխալներ, որք յետոյ մեծ աղետից պատճառ կը լինին։

Կեդրոնատեղին է Արամեան գրատունը, կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց և Գ. Վարդ քով ի Պոլիս. Գին 1 մէճիտ։

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԿԱՄ

ՍԻՐՈՒՆ ԶԲՕՍԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

86 Գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած

Այս դասագիրքը աւելի առաջ հրատարակեալ ՔԵՐԱԿԱՆ կամ ՄԱՆԿԱՆՑ ԳԻՐՔԻՆ շարունակն է, և կը պարունակէ մանկական երգեր, կարճ հատուածներ, առակներ, առածներ և փոքր պատմութիւններ։

Գինն 2 դահեկան

Կը վաճառի Մարգարեան գրատունը, Մերճան փողոց. դպրոցաց համար 0,0 15 զեղչ կը լինի։

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Յօրինեց

Փ. Ց. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՔԵՐԱԿԱՆԻ Ի ՊԱՂՏԱՏԼԸՆԸ

(Արամեան)

Այս դասագիրքն պատրաստուած է բոլորովին նոր և գիւրուսոյց դրութեամբ մը, որ կուգայ մեր ազգային վարժարանաց մէջ Գաղղիերէն ուսուցման եղանակին յեղաշրջել, և մինչև հիմայ գործածուած դասագրքերն և հին դրութիւնն վանել, որք փոխանակ աշակերտին դիւրութիւններ ընծայելու, փոխանակ օգնելու. նորա ուսման քայլերուն լեզուին մէջ զոր ուսանի կ՚ենան ուրիշ, իրեն համար բոլորովին օտար մի լեզու, ընդհակառակն կը դժուարացնեն զայն և ուսանելու փափկանում աշակերտին առջեւ այնպիսի դժուարութիւններ կը հանեն որք կը նուաղեցնեն և կը յուսահատեցնեն իսկ զինքը։

Մինչև հիմայ գործածուած դասագիրք չանմասեւ և որք ըստ կարգին յարմար են միայն Գաղղիացիներու իրենց մայրենի լեզուն ուսուցանելու և բոլորովին անյարմար և անօգուտ՝ օտարազգի աշակերտի մը. Ահա այդ դասագրքեր տեղն գրաւելու համար պատրաստուած է այս նոր դասագիրքն որ կուգայ մեր ազգային վարժարանաց մէջ մեծ պակաս մը լեցնելու և այդ կարեւոր լեզուի գիւրին կերպով ուսուցման հզօրապէս նպաստելու։

Արդէն Ցօրինողին անունն բաւական երաշխաւոր մ՚է գործոյն կարեւորութեան և օգտակարութեան։

Կը ծախուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով, ի գին 4 դահեկան։ Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարանն, 13, Ցակօբեան խան։

ՎԵՐԻՆԵԱՆՑ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍ

Լուսաւոր թաւթօնի վրայ ամէն լեզուաւ կը պատրաստուի ի գին 100 հատը 10 դհկ. պէտք ունեցողները պէտք է դիմեն յԱրամեան տպարան, Ցակոբեան խան 13 Կ. Պոլիս

ԱԶԴ

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի նաեւ հանրածանօթ Ցրավաճառ Փօղոս և Ցակոբ աղաներու խանութն ի Պահճէ գափու։

ԱՏՕՆԱՏԷՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Զաւմաճըլար Եօգուշը Փօսթաբաշը խան թիւ 5

— 50 —

թանի՞ պատարագի պէտք ունիմ արքայութիւն երթալու համար։

—Նախ և առաջ, Տէր, յաւիտենական փրկութեան հասնելու համար լոկ պատարագ չի բաւեր, կենդանութեան ժամանակ բարի գործեր պէտք են, և եթէ մարդս դէշ գործերու մէջ թաղուած մեռեր է, այն ատեն կատարեալ զղջում մը պէտք է իր գործած մեղքերուն համար. ասոնցմէ զատ պէտք է այս մեր խոստովանիչներուն ալ կ՚օգնեն, բայց ո՛չ ամեն նախապէս պէտք է լինելը կարելի չէ ասանձնել այս Աստուծոյ անսահման ողորմութենէ կախումն ունի։

—Պրիւմի Սուրբ Մինէն՝ հօրաքոյրս հանգուցեալ մի խորհեց, հաստատելով ինձ թէ՝ եօթանասուն երկու պատարագով և մէկ գեղարանդով մը նա ամենայն ինչ կատարեալ կը սրբէ։ Մանաւանդ ապաշխարել իրեն որ այս հաշիւը նորէն ըսէ, որ եթէ կարելի է քանի մը պատարագ ալ գնէի, խոստովանե ինձ թէ ամեն ինչ վրան նորէն կը մնացնէ և երաշխաւոր մը կը բերէր։ Այլ, բայց ձեր կարծեաց քաւարանէ ելլել պատարագով իրենց ամեն յանցանաց և անկեալ...

—Կարելի է։

—Բայց ես չեմ ուզեր որ ուրիշը, միայն եմ ցեղխութեան կամ քարոզներ, և անցեալ մեծ մեղք մը ըրեր համարուի նախատրդութեան մէջ։

—Շատ դժուարին բան է, որ մարդուս ար-

— 51 —

դիւնք ունենայ. բայց ուզեծայրս ալ լինի, ըմնուլ չեն կրնար, որովհետեւ զանոնք ի նըպաստ ձեր հանգուցեալներուն կրնաք գործածել։

—Ես միտք չունիմ մէկուն բան մը գործածել. Թող ամեն ոք իրեն համար մտածէ և Աստուած ամենուն համար։ Բանաստեղծ և ուխտաւորաց ինծի համար բաւական կը գտնեմ, որ կարծ խօսով, եթէ դուք ամեն մէկ պատարագը քառասուն պայթով մտածնէք, զենդ նախամեծար կը համարիմ իբրև Թեմիս բարոզելը, ասոր թէ ալ Սուրբ Մինէի աւագերէցը կանչել կուտամ։

—Վճռեցեք, Տէր, ես հոս առևտրութեան համար եկած չեմ, այլ խորհուրդ կատարելու։ Թողութիւնը ձրի տրուած է և ձրի կը շնորհենք զայն. եթէ կուզէք ձեր հոգւոյն օգտին համար բան մը թողուլ, թողուցէք, ողորմութիւնը պէտք է, որովհետեւ եկեղեցին եկեղեցւոյ կ՚ապրի. բայց կը ստիպեմ և խիստ կ՚ընեմ որ ձեր հոգւոյն ողորմութեան համար փոխարէնն ամեն կերպարանաց աղքատութեան անցումներ։ Սրբոց կուզէք խոստովանիլ, ինծի ըսեք տուէք, և պարագային պահանջածին պէս իմ սրտանց կը կատարեմ, բառ և մեծնիցաւ։

Տօն Մարգանթոնիօ մեկնիլը անձնելով կրակէր.

—Արդարեւ, արժանաւոր քահանայ. բայց սուղ է Թըլաստականը, դեռ պիտի լինի... պէտք պիտի լինի։ Վրացիօն, տառապանքը նկած է։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՈՐ ԳԱՐՈՒՆԱԿԷ

Մասն Ա. — առևտուր վաճառականութեան. — վաճառականական թղթոց ձեւերն և օրինակներն, ինչպէս են, Հաշուեցոյց, զանազան տեսակ ստանագրեր, մուրհակ և այլն. — փոխանակագիրք, ընթացիկ — հաշիւք, Պէտքի ցուցակք և այլն. վաճառականական կարեւոր հաշիւք. — բաղդատութիւնք վաճառականական օրինագրոց և գրագիտաց։ Բ. Մասն — Տնտեսականութիւն — Պարզ և կրկնակ — տոմար. — բառացուցակ։

Բ. Տպագրութիւն

Ճոխացեալ կարևոր յաւելուածովք

Ի Պէտս ազգային վարժարանաց

Ի

Ն. ՏԻՒԶԻՆՃԵԱՆԷ

Վաւերացեալ վաճառականաց անժողովոյ Կ. Պոլսոյ.

Ամէն Հայ գրավաճառաց և տպագրատան քով։

Գին կազմեալ օրինակին 23 դհ.